

CRÒNICA DE LA JORNADA

LA TRANSICIÓ ENERGÈTICA A CATALUNYA

Barcelona, 30 de novembre de 2019

Índex de continguts

Presentació de l'estudi «La transició energètica a Catalunya».....	1
Els reptes de la transició ecològica a Catalunya i a Europa.....	2
Cloenda.....	4

El dissabte 30 de novembre es va celebrar la jornada «La transició energètica a Catalunya», coorganitzada per les sectorials d'Esquerra Republicana, Medi Ambient i Energia i UE i Política Internacional, i l'eurogrup de VERDS/ALE.

Presentació de l'estudi «La transició energètica a Catalunya»

El motiu principal de la jornada fou la presentació de l'[estudi «La transició energètica a Catalunya»](#) a càrrec d'en **Pep Salas** per fer una anàlisi de la qüestió i valorar l'impacte a Catalunya del paquet «*Clean Energy for all Europeans*» de la Comissió Europea. La conclusió no podia ser més decebedora: Catalunya estem a la cua d'Espanya i d'Europa en el desenvolupament de les energies renovables.

En Pep Salas, per donar una visió general, va exposar cinc aspectes fonamentals sobre la situació energètica en que ens trobem. Primer, que **el sector de l'energia està molt lligat amb la política i la regulació**. A Espanya venim del model de grans companyies energètiques, productores i distribuïdores, que es van liberalitzar. Poc a poc, des de la UE, s'han anat desenvolupant paquets regulatoris d'obligat compliment que s'han anat trasposant en cadascun dels estats, amb major o menor intensitat. Avui ens trobem en el tercer paquet normatiu, aprovat el 2019; que es marca l'objectiu d'assolir la producció d'energia neta per a tota la ciutadania europea. Tal i com assenyala en Pep, la UE es troba sovint atrapada en la seva pròpia contradicció, per una banda desenvolupa normatives socials i mediambientals molt avançades, i de l'altra topa amb la dificultat dels estats per implementar-les. Segon, **l'objectiu europeu de reducció del 40% de les emissions**, un objectiu realment ambiciós que s'emmarca en el mercat d'emissions de productors ETS (compra i venda d'emissions) i els sectors no ETS, en que cal entomar el repte d'electrificar els consums energètics de la mobilitat, la climatització i la gestió de residus amb un horitzó del 100% renovable. Tercer, **l'eficiència energètica**, un paràmetre que té més dificultat de ser mesurat, però que té una importància cabdal a l'hora de contribuir a la transició energètica amb estratègies de renovació a mig i llarg termini, per exemple la instal·lació elèctrica als pàrkings. Quart, **la importància de les**

comunitats locals d'energia per a la coordinació del consum i producció d'energia en un municipi per a que aspiri a ser autònom energèticament.

Tot seguit, continua l'exposició esboçant objectius desglossats. Com ara que la **directiva europea democratitza la participació dels mercats elèctrics**, que fins ara estaven restringits a pocs operadors, en el que es reforça els drets dels consumidors a ser retribuït per l'energia que s'injecta a la xarxa. Des d'aquest punt de vista es planteja obrir que la ciutadania ha de poder participar en els diferents mercats: energia, serveis d'operadors, serveis al distribuïdor, mercats de capacitat... Aquest serà un canvi dràstic en la manera com ens relacionem a l'hora de consumir energia. Un conjunt de ciutadans o municipis de manera orquestrada podem posar recursos per prestar serveis al sistema elèctric. Un canvi disruptiu de les regles del joc. Segons en Pep, **l'energia s'ha de tractar en el seu conjunt** ja que hi ha alhora objectius simultanis: seguretat energètica, garantia de subministrament, accessibilitat a un preu competitiu i impacte ambiental. Els riscos i reptes d'Europa se centren en la dependència de tercers països, les sub-illes i les interaccions, en la que els estats membres s'hi oposen moltíssim. A parer seu, **per assolir un mercat únic europeu cal un super regulador europeu** que faci d'organisme de control de l'activitat i harmonització de preus.

Finalment n'assenyala els reptes per al 2020. En el nostre cas, **el panorama català de les energies renovables és totalment desolador**, Catalunya està totalment endarrerida. Així doncs cal avançar molt i molt ràpid en la reducció del consum no renovable. Catalunya amb un 8% es troba 10 punts per sota de la mitjana espanyola (18%) i a 24 punts de diferència respecte l'objectiu europeu del 32% en 10 anys. A Catalunya s'ha fet poc i del que està programat no hi estem inclosos. Per a ell, **el quid de la qüestió és el model de generació i distribució d'energia entre alta i baixa tensió**, amb un repartiment ideal del 28% i el 72% respectivament. A l'Estat espanyol, en canvi, és a l'inrevés d'Europa, on predomina l'alta tensió que afavoreix les grans companyies i posa traves a l'autogeneració d'energia de la ciutadania. Segons en Pep, l'Estat espanyol està fent una transformació *lampedusiana*, que tot canviï per a que no canviï res. A Catalunya, el model de gran planta d'alta tensió no encaixa amb les característiques del país, **cal apostar per l'autoconsum, la creació de comunitats de generació d'energia i la distribució de baixa tensió**. Amb les poques competències de les que es disposa cal avançar cap aquí en que els municipis i comarques són claus per a dur-ho a terme de forma cooperativa i mancomunada.

Els reptes de la transició ecològica a Catalunya i a Europa

A continuació va tenir lloc la taula rodona sobre els reptes de la transició ecològica a Catalunya i Europa que va comptar amb la participació de **Louis Lemkow**, catedràtic de la UAB especialitat en sociologia ambiental, **Anna Barnadas**, diputada delegada de medi ambient a la Diputació de Girona, **Ferran Civit**, diputat al Parlament impulsor de la Llei de Canvi Climàtic, i amb la moderació de la Sílvia Casola, secretària nacional de Transició Ecològica d'Esquerra Republicana.

El primer en prendre la paraula va ser en Louis Lemkow que va aportar al debat l'aspecte de **les desigualtats socials en l'afectació del canvi climàtic i el paper fonamental dels moviments socials** per sacsejar les consciències i pressionar els governs per tal de fer un canvi de paradigma respecte el sistema actual. Ell parla de revolució per que els terminis són molt curts i els requisits de reducció molt exigents. Tal i com exposa, **el canvi climàtic és un terme eminentment polític amb causes socio-econòmiques diverses**. Les variables sociològiques i les implicacions polítiques del canvi climàtic són moltes: desigualtats socials, pobresa energètica, geografia vulnerable.... A parer seu estem davant d'**una situació d'emergència climàtica a la que cal fer-hi front amb una visió global** ja que no només se centra en l'esclafament global sinó que també té altres dimensions:

pèrdua de biodiversitat, esgotament de recursos, contaminació severa... **El canvi climàtic és un fenomen de risc planetari de canvis accelerats.** Aquest és el marc per exigir la transició energètica. Alhora, és de difícil medició però molt tangible per a les capes més afectades i més vulnerables. Es parla de la **democratització dels riscos que ens afecta a tots, però no a tots de forma igual**, especialment els països menys desenvolupats. En l'actual situació els escenaris són incerts, els científics no es posen del tot d'acord. Per acabar comenta l'informe de l'ONU sobre l'esclafament global i l'objectiu de reduir 1,5 graus, un objectiu molt difícil d'assolir i més tenint en compte que dels països que formen part del G20 i que aporten el 78% de les emissions no tenen objectius d'emissions.

El següent en parlar és el **Ferran Civit**, diputat al Parlament de Catalunya i impulsor de la Llei de Canvi Climàtic, el qual reivindica ser molt més ambiciosos i radicals. Esquerra Republicana, a part del groc i el roig, ha anat assumint altres colors, com el lila feminista, l'arc de Sant Martí lgtbi i el verd ecologista. Tanmateix, **Catalunya és ara mateix un desert renovable**, és una vergonya pròpia i aliena. Catalunya té uns 300 molins eòlics, mentre que altres lands alemanys similars en extensió en tenen 3.000. De parcs foto-voltaics la situació és encara pitjor. Si fóssim un Estat estaríem a la cua d'Europa. Com a comunitat autònoma estem a la cua d'Espanya, una vergonya. **La llei de Canvi Climàtic va tenir un gran consens al Parlament.** El 2050 hem d'assolir a l'emissió neutre d'efecte hivernacle, però hem d'aspirar a emissions nul·les. Dins el model renovable, les nuclears no hi tenen cabuda pel model centralitzat i per les externalitats negatives com són els residus nuclears. Ara mateix tenim un model centralitzat i controlat per l'Ibex 35. Estem també en **un procés d'alliberament econòmic per deslliurar-nos de l'economia extractiva.** Posa l'exemple d'una carpa de cric, alta i vertical, en la que una gran empresa controla la producció i la distribució d'energia a través de línies d'alta tensió que arriben fins a casa. Aquest model ens converteix en simples consumidors. En canvi, ell proposa la carpa d'envelat, horitzontal amb un nivell igual per tothom, **un model 100% renovable i 100% democràtic de petits productors i consumidors que intercanvien energia.** D'altra banda, **l'aposta per les renovables ha de ser ben repartida arreu del territori.** Ara predomina el model de l'Estat espanyol que es caracteritza per un mal repartiment entre zones de gran producció en territoris despoblats i una gran consum energètic a les ciutats. En això Catalunya és Espanya, la majoria de les instal·lacions només es posen a la Catalunya Nova i es consumeix a l'àrea metropolitana. **Cal canviar el model.** Ara el nou decret obre la porta a molts canvis que s'havien de fer. Ara es fan parcs però es continua amb el model centralitzat donant avantatges a les grans empreses. Cal canviar els percentatges de 80 a 20% entre producció i distribució d'alta i baixa tensió.

La tercera en prendre la paraula és l'**Anna Barnadas**, diputada de medi ambient a la Diputació de Girona. Tal com assenyala, **ara el que cal fer és un canvi de paradigma que s'ha de fer des dels municipis.** Aquest canvi ha de ser vist com una oportunitat de generació d'energies netes. O bé es creen instal·lacions a cada municipi o bé un entramat de línies de transport d'energia que trinxarà el territori. Cadascú ha de veure quina ha de ser la seva aportació en forma de generació d'energia neta. **Per apostar per les renovables calen dues coses: voluntat política i tenir un full de ruta.** El món municipal té la clau de la transformació. Històricament, el procés de transició energètica a les comarques gironines va començar el 2008 amb els pactes d'alcaldes (paes), al que després es van anar incorporant les diputacions, el que havia d'aportar una visió estratègica. Però quina és la situació real 10 anys després? Doncs que malgrat que hi hagi experiències locals molt remarcables no s'han assolit els objectius globals de reducció de les emissions de CO2. Dels 190 municipis gironins que van redactar aquests paes el grau de compliment és molt pobre amb algunes excepcions. A parer seu, **a nivell administratiu hi ha dos tipus de municipis: els grans i els petits.** Als municipis grans el desconeixement del veïns i veïnes sobre el paes és majúscul, funciona a partir de voluntats individuals... Als municipis petits els veïns estan molt conscienciats,

tenen la voluntat, però pocs recursos i no tenen tècnics. D'altra banda, **la transició energètica s'ha de fer a tot arreu**, no només als equipaments municipals, i reinvertir els beneficis a la xarxa. Per fer-ho, **primer cal tenir consciència**. Actualment, els Objectius de Desenvolupament Sostenible comencen a assumir-se i l'emergència climàtica ja està calant a la gent de peu. Amb l'horitzó del 2030, **cal establir uns objectius que siguin realistes** que es facin en la mesura de les pròpies possibilitats i **en col·laboració en una cadena de responsabilitats**. Europa dóna l'oportunitat de conèixer, cooperar i créixer. En l'àmbit local la Diputació hi aporta capital humà i recursos, els consells comarcals són la ròtula que han de jugar una part activa i els municipis són el canvi real. I per últim, **la sobirania energètica ens aportarà la sobirania real**. El cost de no fer res és major que el cost d'intentar adaptar-se. Cal connectar-se.

Cloenda

Finalment, per cloure la jornada, prenent la paraula la **Meritxell Serret**, delegada de la Generalitat a Brussel·les, i en **Jordi Solé**, secretari nacional de Política Internacional.

La Meritxell Serret reivindica que **cal una política ambiciosa de transició energètica amb perspectiva social** en el que el món primari i industrial han de sentir que hi formen part. En aquest marc, el marc europeu és indispensable, entre ells el nou pacte europeu verd en el que s'hauran de concretar moltes idees i aprofitar totes les oportunitats de totes les polítiques europees. Informa que **s'està redactant una llei europea per combatre el canvi climàtic**, reduir les emissions al 50% el 2030, tenir una visió holística de la xarxa d'energia, un fons d'innovació, incloure l'estratègia marítima, un nou pla d'acció social d'economia circular, adaptació canvi climàtic amb atenció al sector agrari i forestal, pla d'acció en finançament verd del banc europeu d'inversions, crear un banc europeu del clima, tractar les taxes sobre l'energia, reforçar la cooperació en la recerca... En resum, molta feina per davant i moltes oportunitats. A Catalunya, estem condicionats per l'orografia i el clima, fet que s'ha aprofitat com **una oportunitat per donar dinamisme al territori amb una xarxa distribuïda d'energia**.

I per acabar, en Jordi Solé pren la última paraula a mode de conclusions. Primer, assenyala que la UE ha d'assumir el lideratge global contra la crisi climàtica. En aquest sentit informa que la nova presidenta de **la Comissió Europea ha presentat el New green deal**, una proposta política que el grup Verds/ALE portava anys reivindicant. En segon lloc, reivindica **un model republicà de l'energia** en que la ciutadania pugui participar del bé comú, i en aquest cas que l'energia es pugui produir, intercanviar i consumir. Cal trencar el model oligopolístic de l'ibex35. Tercer, assenyala la importància del món municipal, contribuint gota a gota, en que **tots els municipis haurien de ser d'una o altra forma generadors d'energia**, ja sigui pública o privada. En aquest sentit, Esquerra Republicana, com a primera força municipalista, hi tenim una especial responsabilitat.

Francesc Sánchez

Tècnic de polítiques sectorials
acciopolitica@esquerra.cat